

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PATAISOS PAREIGŪNŲ VEIKLOS ĮSTATYMO NR. XIII-1387 PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS TARNYBOS STATUTO 4, 7, 16, 18, 25, 28, 30, 31 IR 32 STRAIPSNIŲ BEI PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS PROBACIJOS ĮSTATYMO NR. XI-1860 5, 6, 8, 10, 17, 18, 21, 22, 25, 28, 32 IR 33 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO BEI 9 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUSMIŲ VYKDYMO KODEKSO 47, 48, 50, 159 IR 183 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 589 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS GINKLŲ IR ŠAUDMENŲ KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. IX-705 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL EUROPOS SĄJUNGOS VALSTYBIŲ NARIŲ SPRENDIMŲ BAUDŽIAMOSIOSE BYLOSE TARPUSAVIO PRIPAŽINIMO IR VYKDYMO“ NR. XII-1322 87 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ (toliau kartu - Projektai)
(TAP-21-1323(2); TAIS NR. 21-29397(3))**

2021-10-26 Nr.
Vilnius

Projektų rengėjas: Teisingumo ministerija.

Projektų tikslas: optimizuoti Lietuvos probacijos tarnybos (toliau - PT) valdymą bei spręsti kitas probacijos vykdymo ir pataisos pareigūnų veiklos organizavimo problemas (žr. toliau).

Dabartinė situacija: PT šiuo metu yra pavaldi Kalėjimų departamentui (toliau – KD), o pastarasis – Teisingumo ministerijai (toliau - TM). KD turėjo būti metodologiniu centru šiai tarnybai: analizuoti PT veiklos efektyvumą, užsienio valstybių praktiką, metodiškai vadovauti PT, vertinti jos veiklos efektyvumą, teikti siūlymus arba pagal kompetenciją priimti sprendimus dėl šios tarnybos veiklos optimizavimo. Tačiau praktikoje stebima, kad šios funkcijos iš esmės neatliekamos:

- KD iš esmės nėra darbuotojų, kurie vertintų PT veiklą, analizuotų užsienio šalių praktiką ir padėtų PT optimizuoti savo veiklą;
- PT iš esmės savarankiškai sprendžia dėl naujovių diegimo, rengia viešųjų pirkimų dokumentus dėl būtinų priemonių įsigijimo, kai tai turėjo atlikti KD;
- PT veiklos efektyvumo vertinimą atliko ir su šios tarnybos veikla susijusių įstatymų keitimus rengė išimtinai tik TM;
- pasyvus KD vaidmuo modernizuojant PT veiklą ir plėtojant elektroninio stebėjimo sistemos naudojimą (pvz., 8 metus probacijos tarnyba naudojosi tik 125 nuteistųjų elektroninio stebėjimo priemonėmis, kai poreikis buvo ženkliai didesnis);
- dalis PT darbuotojų vykdo su jų veikla nesusijusias funkcijas (pvz., statistinių duomenų ir informacijos apie įvykius pataisos įstaigose rinkimas ir sisteminimas).

Esama daugiapakopė sistema apsunkina ir TM funkcijų probacijos srityje įgyvendinimą, pvz., negaunama išsami informacija apie PT materialiuosius poreikius ar teisinio reguliavimo tobulinimo poreikius ar pan., kas lemia, kad būtini sprendimai priimami pavėluotai.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Europos valstybėse probacijos valdyme dominuoja TM: 14 ES valstybių PT yra pavaldžios TM, 6 valstybėse – kalėjimų administracijoms (departamentams), kitose valstybėse šios tarnybos yra pavaldžios už vidaus reikalus atsakingai ministerijai, privačios arba pavaldžios teismams.

Projektų esmė: Projektai siūloma keisti PT statusą – tai bus įstaiga prie TM ir įgyvendins valstybės politiką teisingumo ministrui pavestose probacijos, bausmių, nesusijusių su laisvės atėmimu, auklėjamojo ir baudžiamojo poveikio priemonių vykdymo politikos srityse. Šie pakeitimai leis užtikrinti vienodą dėmesį tiek probacijos, tiek laisvės atėmimo bausmių vykdymui. KD ir PT santykiai bus grindžiami ne subordinacija, o tarpusavio bendradarbiavimu.

Siekiant užtikrinti tolesnį probuotojų rengimą, kai pasikeis PT statusas, Projektai nustatoma, kad probuotojų mokymą ir toliau vykdys pataisos pareigūnų švietimo įstaiga.

Projektuose taip pat nustatomi PT ir KD bendradarbiavimo santykiai organizuojant ir vykdant nuteistųjų resocializacijos procesus, nusikalstamo elgesio rizikos vertinimą (kartu tvirtinti atitinkamus teisės aktus, derinti veiksmus diegiant nuteistųjų resocializacijos priemones ir pan).

Taip pat Projektuose siūlomi kiti smulkesni pakeitimai:

atsisakoma socialinio tyrimo išvados ir individualaus priežiūros plano turinio reglamentavimo, paliekant šiuos aspektus nustatyti minėtų dokumentų formose, kurias tvirtins PT vadovas (kas leis PT veikti lanksčiau, kai įgyjami nauji instrumentai asmenų nusikalstamam elgesiui vertinti ar probuojamųjų resocializacijai vykdyti);

atsisakoma nuostatos, konkrečiai įvardinančios KD informacinės sistemos valdytoją (atsižvelgiant į tai, kad ši IS priskiriama trečiajai kategorijai, t. y. joje tvarkoma vidutinės svarbos informacija ir pagal Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymą, jos valdytoja neprivalo būti institucija, kurios vadovai yra asignavimų valdytojai (t.y. neprivalo būti TM, kas šiuo metu įtvirtinta įstatyminiu lygmeniu));

nustatoma, kad pataisos pareigūnas turi teisę kaip specialiąją priemonę panaudoti šaunamąjį ginklą, iššaudamas į specialiųjų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių keliamas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina įspėti, duoti pavojaus signalą ar išsikviesti pagalbą.

Derinimas: Projektai be pastabų suderinti su Finansų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Susisiekimo ministerija, PT darbuotojus atstovaujančiais socialiniais partneriais (Lietuvos teisėsaugos pareigūnų federacija, Lietuvos ikiteisminio tyrimo įstaigų profesinė sąjunga, Vilniaus apskrities ikiteisminio tyrimo įstaigų profesinė sąjunga). Projektai patikslinti pagal Vidaus reikalų ministerijos pastabas ir susiderinti su šia ministerija darbo tvarka.

Pakartotinai pateikti Projektai patikslinti įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės ir Viešojo valdymo grupės pastabas ir suderinti su jomis darbo tvarka. Pakartotinai pateikti Projektai apsvarstyti 2021 m. spalio 26 d. Tarpinstituciniame pasitarime, kuriame nuspręsta Projektus teikti į artimiausią Vyriausybės posėdį.

Atitikimas Vyriausybės programai: Projektai įgyvendinamas Aštuonioliktosios Vyriausybės programos 193.3 papunktis, kuriame numatytas probacijos sistemos modernizavimas ir PT veiklos, jos funkcijų ir personalo stiprinimas.

Dalykinio vertinimo išvada: Projektus siūlome teikti į Vyriausybės posėdį.

Patarėjas

Audrius Kasinskas